

**SOCIALNA ZBORNICA
SLOVENIJE**

**PROGRAM STROKOVNEGA IZPITA
NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA**

Ljubljana, julij 2014

Na podlagi Pravilnika o strokovnem izpitu na področju socialnega varstva (Ur. l. RS, št. 120/04) Socialna zbornica Slovenije določa program splošnega in posebnega dela strokovnega izpita, z navedbo temeljnih pravnih virov in literature.

Za iskanje pravnih virov je priporočljiva spletna stran Pravno-informacijskega sistema Republike Slovenije (www.pisrs.si). Na navedeni spletni strani so dostopna neuradno prečiščena besedila pravnih predpisov, ki predstavljajo ustrezno gradivo za pripravo na strokovni izpit.

A. Pisna naloga ✍

Pisni del strokovnega izpita obsega izdelavo naloge s področja, ki ga je kandidat navedel v prijavi za opravljanje strokovnega izpita izmed vsebin izbirnega dela strokovnega izpita.

Nalogo za pisni del strokovnega izpita določi predsednik strokovne komisije, naloga pa se mora nanašati na področje, ki ga je kandidat navedel v prijavi.

Pred začetkom pisnega dela strokovnega izpita strokovna služba zbornice ugotovi prisotnost prijavljenih kandidatov, jim izroči naloge ter pojasni navodila in navede pripomočke, ki jih lahko uporabljajo.

V primeru, da se kandidat pri pisanju naloge ne ravna po navodilih, ga strokovni delavec strokovne službe zbornice, ki spremlja pisni izpit, opomni. Če kandidat opomina ne upošteva, ga strokovni delavec zapiše, izpitna komisija pa odloči ali sme kandidat glede na zabeležene opomine nadaljevati z opravljanjem strokovnega izpita. Če izpitna komisija odloči, da kandidat ne sme nadaljevati izpita, se šteje, da izpita ni opravil.

Uspeh kandidata pri pisnem delu strokovnega izpita se oceni z "uspešno" ali "neuspešno". Končno oceno oblikujejo člani izpitne komisije.

B. Program splošnega dela strokovnega izpita: 📖

1. Ustavna ureditev države

- temeljna izhodišča ustavne ureditve Republike Slovenije
- človekove pravice in temeljne svoboščine
- ustavno sodstvo (položaj, sestava in pristojnosti Ustavnega sodišča RS)

Pravni viri:

- **Ustava Republike Slovenije (URS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 9
- **Zakon o varuhu človekovih pravic (ZVarCP)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 2 (poglavja: I. Splošne določbe, II. Izvolitev in položaj varuha in njegovih namestnikov, III. Pristojnost varuha, IV. Postopek)
- **Zakon o ustavnem sodišču (ZUstS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 4 (poglavja: I. Splošne določbe, II. Predsednik in sodniki ustavnega sodišča, III. Pristojnosti ustavnega sodišča)

Literatura:

- dr. Igor Kaučič, dr. Franc Grad (2008), **Ustavna ureditev Slovenije** (5., spremenjena in dopolnjena izdaja), Ljubljana: Gospodarski vestnik

2. Državna ureditev Republike Slovenije (sistem zakonodajne, izvršilne in sodne funkcije oblasti ter razmerja med njimi)

- državni zbor (sestava, konstituiranje in mandatna doba državnega zbora, pristojnosti državnega zbora, zakonodajni postopek, poslanska imuniteta in nezdružljivost funkcije)
- državni svet (sestava, konstituiranje in mandatna doba državnega sveta, pristojnosti državnega sveta na zakonodajnem področju)
- razmerje med državnim zborom in državnim svetom
- predsednik republike (izvolitev, mandatna doba in pristojnosti predsednika republike)
- vlada (oblikovanje, sestava in pristojnosti vlade, odgovornost vlade)
- razmerje med državnim zborom in vlado
- organizacija sodstva

Pravni viri:

- **Ustava Republike Slovenije (URS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 9
- **Zakon o volitvah v državni zbor (ZVDZ)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 9 (poglavja: I. Splošne določbe, II. Volilna pravica, III. Splošne volitve)
- **Zakon o sodiščih (ZS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 22 (poglavja: Prvi del: 1. poglavje: Temeljne določbe, 5. poglavje: Sodna oblast, sodniki, sodišče; Drugi del: 1. poglavje: Vrste in pristojnosti sodišč)

Literatura:

- dr. Igor Kaučič, dr. Franc Grad (2008), **Ustavna ureditev Slovenije** (5., spremenjena in dopolnjena izdaja), Ljubljana: Gospodarski vestnik

3. Organizacija in funkcija lokalne samouprave

- vloga in pomen lokalne samouprave
- organizacija lokalne samouprave (ustanovitev, naloge in organi občine, lokalne javne službe, financiranje občine)

Pravni viri:

- **Zakon o lokalni samoupravi (ZLS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 27 (poglavja: I. Splošne določbe, II. Območje in deli občine, III. Naloge občine, IV. Organi občine, VI. Premoženje in financiranje občine, VII. Občinske javne službe)

Literatura:

- dr. Igor Kaučič, dr. Franc Grad (2008), **Ustavna ureditev Slovenije** (5., spremenjena in dopolnjena izdaja), Ljubljana: Gospodarski vestnik

4. Organizacija javnih služb

- sistem javnih financ (način in viri financiranja države, državni proračun, položaj in vloga Računskega sodišča RS)
- organizacija državne uprave (naloge državne uprave in organi, ki jih opravljajo)
- zavodi (namen, ustanovitev in organi zavoda, splošni akti zavoda, pridobivanje sredstev za delo zavoda)
- javni sektor in javni uslužbenci

Pravni viri:

- **Zakon o javnih financah (ZJF)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 12 (poglavja: 1. Splošne določbe, 2. Sestava proračuna)
- **Zakon o zavodih (ZZ)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 3
- **Zakon o javnih uslužbencih (ZJU)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 16 (poglavje: I. Uvodne določbe)
- **Zakon o računskem sodišču (ZRacS-1)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 2 (poglavje: 1. Splošne določbe)

Literatura:

- dr. Igor Kaučič, dr. Franc Grad (2008), **Ustavna ureditev Slovenije** (5., spremenjena in dopolnjena izdaja), Ljubljana: Gospodarski vestnik

5. Ureditev institucij Evropske unije in njenega pravnega sistema

- institucije Evropske unije: Evropski parlament, Evropski svet, Svet Evropske unije, Evropska komisija, Sodišče Evropske unije, Evropska centralna banka, Evropsko računsko sodišče
- postopek sprejemanja evropske zakonodaje
- posvetovalni organi: Evropski ekonomsko-socialni odbor, Odbor regij

Viri:

- <http://www.evropa.gov.si>
- Kako deluje Evropska unija: vodnik po institucijah Evropske unije (2013), spletna stran: <http://bookshop.europa.eu/sl/kako-deluje-evropska-unija-pbNA3212336/>

6. Varovanje osebnih podatkov

- obdelava osebnih podatkov
- zavarovanje osebnih podatkov
- katalog zbirke osebnih podatkov in Register zbirk osebnih podatkov
- pravice posameznika
- institucionalno varstvo osebnih podatkov
- dolžnosti upravljavcev osebnih podatkov
- informacije javnega značaja

Pravni viri:

- **Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1)** – Ur. l. RS, št. 94/07-UPB1
- **Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 8 (poglavja: I. Uvodne določbe, II. Informacija javnega značaja, III. Temeljne določbe)

C: Program posebnega dela strokovnega izpita:

7. Osnove pravne ureditve socialne varnosti

- delovna razmerja (splošne določbe Zakona o delovnih razmerjih, vsebina pogodbe o zaposlitvi, posebno varstvo nekaterih kategorij delavcev; delo otrok, mlajših od 15 let, dijakov in študentov)
- zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti (brezposelne osebe, ukrepi države na področju trga dela, zavarovanje za primer brezposelnosti, pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti, izvajalci ukrepov na področju trga dela)
- starševsko varstvo in družinski prejemki (zavarovanje za starševsko varstvo, pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo, vrste družinskih prejemkov)

Pravni viri:

- **Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1)** – neuradno prečiščeno besedilo (NPB1) (poglavja: I. Splošne določbe, II. Pogodba o zaposlitvi (31. – 32. člen), IV. Varstvo nekaterih kategorij delavcev, VII. Posebne določbe (211. – 212. člen))
- **Zakon o urejanju trga dela (ZUTD)** – neuradno prečiščeno besedilo (NPB5) (poglavja: I. Uvodne določbe, II. Brezposelne osebe in drugi iskalci zaposlitve, III. Ukrepi države na področju trga dela, IV. Izvajalci ukrepov)
- **Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1)** – Ur. l. RS, št. 26/14

8. Sistem in organizacija socialnega varstva ter pravice iz naslova socialnega varstva

- obseg in oblike izvajanja socialnega varstva
- socialno varstvene storitve
- družinski pomočnik
- opravljanje dejavnosti socialnega varstva
- pomen in vloga Socialne zbornice Slovenije
- postopki (krajevna pristojnost, odločanje v izvrševanju javnih pooblastil)
- financiranje socialno varstvene dejavnosti
- oprostitev plačila socialno varstvenih storitev
- nadzor
- zbiranje, uporaba in varovanje podatkov
- denarni prejemki (otroški dodatek, denarna socialna pomoč, varstveni dodatek, državna štipendija)
- pravica do subvencij in plačil (znižano plačilo vrtca, dodatna subvencija malice za učence in dijake, subvencija kosila za učence, subvencija prevozov za dijake in študente, subvencija najemnine, pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje)
- etična načela v socialnem varstvu

Pravni viri:

- **Zakon o socialnem varstvu (ZSV)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 16
- **Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 6
- **Zakon o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre)** – neuradno prečiščeno besedilo (NPB3)
- **Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu** – Ur. l. RS, št. 50/14
- **Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev** – neuradno prečiščeno besedilo št. 3

9. Pravna ureditev zakonske zveze in družinskih razmerij

- pojem in vsebina zakonske zveze
- zakonski zadržki za sklenitev zakonske zveze
- prenehanje zakonske zveze in pravne posledice
- premoženjska razmerja med zakonci
- razmerja staršev do otrok po razvezi zakonske zveze
- razmerja med razvezanima zakoncema
- ugotavljanje oz. izpodbijanje očetovstva in materinstva
- pravice in dolžnosti staršev ter otrok
- roditeljska pravica (vsebina, izvrševanje, odvzem, prenehanje, podaljšanje)
- dolžnost preživljanja med starši in otroki
- posvojitev (pogoji, postopek in razmerja, ki nastanejo s posvojitvijo)
- rejništvo (namen, pogoji za izvajanje rejniške dejavnosti, dolžnosti rejnika, naloge centrov za socialno delo, prenehanje rejništva)
- skrbništvo (namen, vrste skrbništva, postopek)
- ukrepi centra za socialno delo (odvzem otroka, oddaja otroka v zavod, zavarovanje otrokovih premoženjskih koristi)
- preprečevanje nasilja v družini
- pogoji za sklenitev registrirane istospolne skupnosti
- bistvene pravne posledice registrirane istospolne skupnosti
- pravice otrok v primeru neplačevanja preživetin

Pravni viri:

- **Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 13
- **Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND)** – Ur. l. RS, št. 16/08
- **Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti (ZRIPS)** – Ur. l. RS, št. 65/05 in 55/09 Odl. US: U-I-425/06-10
- **Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 4
- **Zakon o Javnem jamstvenem, preživetinskem in invalidskem skladu Republike Slovenije** – neuradno prečiščeno besedilo št. 9 (poglavja: IV. Pravice po tem zakonu, V. Uveljavljanje pravice)

10. Invalidsko varstvo in institucionalno varstvo otrok s posebnimi potrebami

- zaposlitvena rehabilitacija in zaposlovanje invalidov (pravica do zaposlitvene rehabilitacije, storitve in izvajalci zaposlitvene rehabilitacije, zaščitna zaposlitev, podporna zaposlitev, invalidska podjetja, kvotni sistem zaposlovanja invalidov, vzpodbude delodajalcem za zaposlovanje invalidov)
- pravice invalidnih oseb (po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, po Zakonu o delovnih razmerjih)
- pravice gluhih oseb po Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika
- institucionalno varstvo otrok s posebnimi potrebami (vsebina dela in vrste organizacij za usposabljanje, pristojnost organov in služb)

Pravni viri:

- **Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1)** – neuradno prečiščeno besedilo (NPB2)
- **Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (ZDVDTP)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 4
- **Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)** – neuradno prečiščeno besedilo (NPB3) (poglavja: Tretji del: V. poglavje: Invalidska pokojnina (41.-43. člen), VII. poglavje: Pravice iz invalidskega zavarovanja, VIII. poglavje: Pridobitev in odmera pravic iz invalidskega zavarovanja, IX. poglavje: Letni dodatek in dodatek za pomoč in postrežbo (99.-104. člen))
- **Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 6
- **Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (ZUSZJ)** – Ur. l. RS, št. 96/02

11. Kazensko procesno in materialno pravo ter izvrševanje kazenskih sankcij

- mladoletniki v kazenskem postopku (posebnosti kazenskega postopka proti mladoletnikom, vloga in pristojnost centra za socialno delo, sestava sodišča, pripravljalni postopek, postopek pred senatom za mladoletnike, vrste vzgojnih ukrepov, nadzorstvo nad izvajanjem ukrepov, ustavitve izvrševanja in sprememba odločbe o vzgojnih ukrepih, kaznovanje starejših mladoletnikov, izrekanje kazenskih sankcij polnoletnim za kazniva dejanja, ki so jih storili kot mladoletniki, naloge centra za socialno delo pri izvrševanju vzgojnih ukrepov, naloge centra za socialno delo po odpustu mladoletnika iz prevzgojnega doma)
- pomoč obsojencem med in po prestani kazni (delo z obsojencem in njegovo družino, sodelovanje pri oblikovanju prevzgojnega programa, odpust obsojencev in pomoč po prestani kazni, vloga centra za socialno delo)

Pravni viri:

- **Zakon o kazenskem postopku (ZKP)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 29 (poglavje: XXVII. Postopek proti mladoletnikom)
- **Kazenski zakonik (KZ-1)** – Ur. l. RS, št. 50/12-UPB2 (samo 375. člen)
- **Kazenski zakonik (KZ)** – Ur. l. RS, št. 95/04-UPB1 (poglavje: VI. Vzgojni ukrepi in kazni za mladoletnike)
- **Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 8 (poglavja: Pomoč obsojencu za socialno vključevanje po odpustu (99. – 104. člen), Odpust obsojencev in pomoč po prestani kazni (109. – 111. člen), Mladoletniški zapor (112. – 118. člen), Vzgojni ukrepi (169. – 200. člen))

12. Nepravdno procesno pravo

- postopek za odvzem in vrnitev poslovne sposobnosti
- postopek za podaljšanje in prenehanje roditeljske pravice
- postopek za pridobitev popolne poslovne sposobnosti, mladoletne osebe, ki je postala roditelj
- postopek za odvzem in vrnitev roditeljske pravice
- postopek za omejitev pravic staršev glede upravljanja z otrokovim premoženjem

Pravni vir:

- **Zakon o nepravdnem postopku (ZNP)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 2 (poglavje: Posebni postopki: I. razdelek - Postopki za ureditev osebnih stanj in družinskih razmerij)

13. Varstvo otrok

- pravice otrok
- ravnanje ob kršenju otrokovih pravic
- varstvo otrok po Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih
- pravice otrok po Zakonu o javnem jamstvenem in preživninskem skladu Republike Slovenije

Pravni viri:

- **Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 13
- **Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic** – Ur. l. RS – Mednarodne pogodbe, št. 26/99
- **Zakon o Javnem jamstvenem, preživninskem in invalidskem skladu Republike Slovenije** – neuradno prečiščeno besedilo št. 9 (poglavja: IV. Pravice po tem zakonu, V. Uveljavljanje pravice

14. Vloga nevladnih organizacij na področju socialnega varstva

- humanitarne organizacije (pridobitev statusa, humanitarna dejavnost na področju socialnega varstva, vrste humanitarnih organizacij in njihov namen ter cilji)
- invalidske organizacije (pridobitev statusa, namen in cilji invalidskih organizacij, vloga reprezentativnih invalidskih organizacij)
- značilnosti društev (pomen in vloga, ustanovitev in registracija, organizacija)

Pravni viri:

- **Zakon o humanitarnih organizacijah (ZHO)** – Ur. l. RS, št. 98/03 in 61/06-ZDru-1
- **Zakon o invalidskih organizacijah (ZInvO)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 1
- **Zakon o društvih (ZDru-1)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 3

15. Strateški dokumenti socialnega varstva

- nacionalni program socialnega varstva (osnovna izhodišča in načela razvoja sistema socialnega varstva, ključni cilji in strategije, mreža javnih socialnovarstvenih storitev in programov)

Pravni viri:

- **Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020 (ReNPSV13–20)** – Ur. l. RS, št. 39/13

16. Varstvo odraslih

- institucionalno varstvo
- varovana stanovanja
- pomoč na domu
- mreža izvajalcev programov in storitev za duševno zdravje v okviru javne službe
- postopek sprejema v varovani oddelek socialno varstvenega zavoda
- nadzorovana obravnava (pogoji, koordinator in načrt nadzorovane obravnave)
- obravnava v skupnosti (pogoji, koordinator in načrt obravnave v skupnosti, vloga centra za socialno delo)

Pravni viri:

- **Zakon o duševnem zdravju (ZDZdr)** – Ur. l. RS, št. 77/08
- **Zakon o socialnem varstvu (ZSV)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 16
- **Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev** – neuradno prečiščeno besedilo št. 3

17. Socialna preventiva

- preventivni socialnovarstveni programi

Pravni in drugi viri:

- **Zakon o socialnem varstvu (ZSV)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 16
- **Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020 (ReNPSV13–20)** – Ur. l. RS, št. 39/13
- <http://www.mddsz.gov.si> (Delovna področja/Sociala/Programi socialnega varstva)

Č: katalog vsebin za leto 2014 – izbirni del strokovnega izpita: ☛

Področje	Vsebina	Zakonodaja
a) Materialna ogroženost:	- nezaposlenost - socialna izključenost in strategije zmanjševanja socialne izključenosti - revščina in brezdomstvo	- Zakon o socialnem varstvu (ZSV) - Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS) - Zakon o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre)
b) Partnerski odnosi:	- zakonska zveza - partnerstvo - druge oblike skupnosti	- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR) - Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti (ZRIPS)
c) Varstvo otrok:	- programi za mlade - vedenjske težave - nasilje nad otroki - družina in starševstvo	- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR) - Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic - Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini
č) Družinska razmerja:	- rejništvo - posvojitve - skrbništvo	- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR) - Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD)
d) Socialna oskrba:	- ciljne skupine uporabnikov - oskrba v instituciji – domovih - oskrba na domu	- Zakon o socialnem varstvu (ZSV) - Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev - Pravilnik o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva - Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev
e) Socialno vključevanje:	- programi za neodvisno življenje oseb s posebnimi potrebami - vključevanje oseb po prestani zaporni kazni - vključevanje oseb po drugi obliki obravnave	- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI) - Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1) - Zakon o invalidskih organizacijah (ZInvO)
f) Duševno zdravje:	- zasvojenosti in omame - težave v duševnem zdravju - odklonsko vedenje	- Zakon o duševnem zdravju (ZDZdr) - Zakon o socialnem varstvu (ZSV)
g) Področje nediskriminacije:	- uporabnik kot subjekt - standardi dobre prakse na področju nediskriminacije	- Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI) - Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu - Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja (ZUNEO)

Opomba: V izbirni del strokovnega izpita spadajo tudi pravni viri iz posebnega dela, kjer se dotikajo izbranega področja v izbirnem delu.

Datum: 4. 7. 2014/MM